



ΚΟΙΝΣΟΒΙΣΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΤΙΣΤΑΔΙΩΤΩΝ

ΕΤΟΣ 30

φύλλο 24

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1984

Φτενά χωράφια βολεμένα
σε πεζούλια
και γίδες που κρεμιούνται
πάνω σε γκρεμούς,
Ετούτη είν' η Πατρίδα
μας' μα η πούλια
δε φέγγει πιο καθάρια σ'
άλλους ουρανούς.

Γ. Κοτζιούλας

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ήταν οπωσδήποτε διαφορετικά από τα σημερινά. Και ήταν διαφορετικά για τί γιορτάζονταν κάτω από πολύ διαφορετικές συνθήκες και με άλλα έθιμα.

Εκείναι τα χρόνια όπως είναι γνωστό το σύνολο των ανδρών και των ξεσχολισμένων παιδιών ταξίδευαν για δουλειά σ' όλα σχεδόν τα διαμερίσματα της χώρας. Και τα ταξίδια αυτά ήταν πολύμηνα. Σαν όριο όμως για τερματισμό του ταξιδιού κατά γενικό κανόνα ήταν οι παραμονές των Χριστουγέννων.

Τις μέρες αυτές το χωριό έπαιρνε άλλη όψη. Όλες οι οικογένειες μαζί με τον ερχομό των Χριστουγέννων περίμεναν και τον ερχομό των ξενητεμένων. Όλοι επέστρεφαν πεζοί μια και το αυτοκίνητο και ο

αυτοκινητόδρομος ήταν άγνωστα για κείνα τα χρόνια στη περιοχή μας. Συνήθως τελευταίοι φθάναν στο χωριό εκείνοι που διέθεταν μουλάρια. Μια εβδομάδα πριν από τα Χριστούγεννα οι δρόμοι που οδηγούσαν στο χωριό βρίσκονταν σε συνεχή επιτήρηση για να ελέγχεται ο ερχομός των ταξιδεμένων. Ελέγχονταν και από τα μέλη των οικογενειών αλλά και από συγγενείς, γειτόνους και φίλους που αν ήταν αυτοί οι τυχεροί να τους ειδούν πρώτοι τρέχανε για τα «συχάρηκια».

Κυρίως με τη «καμπάνα» που χτύπαγε εσπερινό ο πάντα κι' απ' όλους σεβάσμιος Παπα - Δημήτρης άρχιζαν και οι γειτονιές να ζωχρεύουν, γιατί όλο και κάποιος ή κάποιος κατέφθα

ναν.

Μέχρι τη πρόπαραμονή ο ερχομός των ξενητεμένων ολοκληρώνονταν στο σύνολό του εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων.

Η περιγραφή των συναντήσεων δεν είναι και τόσο εύκολη, μόνο όσοι έζησαν και έννοιωσαν τέτοιες στιγμές μπορούν και να συλλάβουν σήμερα με το μυαλό τους τις σκηνές εκείνες κατά τις αφήξεις των ταξιδιωτών και τις συναντήσεις με τα μέλη των οικογενειών τους. Ξεχωριστές σκηνές συνέβαιναν και συνέβαιναν συχνά, όταν ο ταξιδιώτης που γύριζε εύρισκε τα μέλη της οικογένειάς μειωμένα, μια και στο πολύμηνο διάστημα που έλειπε κάποιος από την οικογένεια είχε πεθάνει και που αυτός δεν μπόρεσε να

αποχαιρετήσει από κοντά. Αντίθετες σκηνές συνέβαιναν όταν ο ταξιδιώτης γυρίζοντας εύρισκε τα μέλη της οικογένειάς αυξημένα μια και στο διάστημα της απουσίας του κάποια νέα

ζωή είχε γεννηθεί. Αυτές οι σκηνές μπορεί να αναφέρονται ή να επισημαίνονται αλλά δύσκολα δυσκολότατα περιγράφονται γι' αυτό άλλωστε και δεν το επιχει

Συνέχεια στην 4η σελίδα

Σκέψεις μπρός στα Χριστούγεννα

Ακούστε, τι φωνάζει ο Όλυμπος

«Χριστούγεννα,
ετούτη τη στιγμή
πεθαίνουν οι πολλοί Θεοί,
γιατί, γεννιέται ο Ένας!...»
Κι όμως, πόσοι γιορτάζουμε
ετούτη την παγκόσμια γιορτή
για την αληθινή αξία;
Κανείς!

Χιλιάδες οι ευχές, τα δώρα.
Χιλιάδες άνθρωποι στις εκκλησίες
Ποιος όμως σκέφτεται
Γιατί όλες οι γιορτές;
Κανείς!

Μόνο δυο - τρεις...

Όλοι οι άλλοι, συνεπαρμένοι
απ' της υλικής γιορτής, τη ζάλη.
Μένουν ξένοι μπρος στο θαύμα, στην ουσία
στη Γέννηση, στο Χριστό και στη Μαρία.
Γι' αυτούς Χριστούγεννα σημαίνει
γλέντι, φαΐ, ποτό γιορτή
βουτηγμένοι σ' αμαρτία.
Είναι δηλαδή μια ευκαιρία
Για αλλαγή στη ρουτίνα.

Κι όμως πόσο διαφορετικά
θα 'πρεπε να στέκει η Οικουμένη,
Μπροστά σε τούτη τη γιορτή...
Ας σταθεί λοιπόν η υυχή, γονατιστή,
Κι ας φωνάξει, όσο μπορεί
Σπάστε αλυσίδες της ύλης.
Σπάστε αλυσίδες της φθοράς.
Σκορπίσου σκόνη της ανθρώπινης βρωμιάς,
πάνω απ' το ολόλαμπρο άστρο της γιορτής,
στου χάους τα βάθη.

Κι αφήστε να γιορτάσουμε
μαζί με του Θεού τη γέννηση
Και τη δική μας σωτηρία.
Εμπρός να υψάνουμε τη στολή της Νίκης.
Εμπρός να γεμίσουν τα ποτήρια με το ποτό της Θείας Χάρης.
Εμπρός να λαμβούμε σα το Βρέφος.
Εμπρός να γιορτάσουμε με τους βοσκούς.
Εμπρός να προσκυνήσουμε με τους Μάγους.
Εμπρός να δοξάσουμε με τους Αγγέλους.
Εμπρός να χαρούμε. Να χαρούμε με τους ανθρώπους
Εμπρός να ευχαριστήσουμε το Χριστό.
Εμπρός!...

Χριστούγεννα σημαίνει
λύτρωση από την αμαρτία

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Δασοτεχνικά έργα και αναδασώσεις

Σε προηγούμενα φύλλα της «Κ» δημοσιεύτηκαν πολλές υπεύθυνες και έγκυρες σκέψεις, απόψεις και θέσεις σχετικά με τα αναγκαία ούντα έργα στο χωριό μας. Έργα δηλαδή που θα συμβάλλουν με την εκτέλεσή τους στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων και στην ανύψωση της ποιότητας ζωής γενικότερα.

Σε συνέχεια λοιπόν αυτών των έργων ή και παράλληλα προς αυτά οι αρμόδιοι φορείς του χωριού θα πρέπει να θέσουν σαν στόχο και την εκτέλεση δασοτεχνικών έργων μέσα στους χειμάρρους της Κοινότητας και την αναδάσωση περιοχών που προσφέρονται γι' αυτό το σκοπό.

Στο χωριό μας έγιναν παλαιότερα τέτοια έργα και αναδασώσεις που πραγματικά άλλαξαν το τοπίο το ομόρφαιναν το στόλισαν και το αξιοποίησαν. Τα άλλοτε έντονα διαβρωμένα μέχρι σκελετοποίησης εδάφη του «ορμανού» στα «ντχα» στην Αγία Τριάδα» στις «κανάλλες» κλπ. έγιναν σήμερα πευκοδάση ζηλευτά και καμαρώνονται από ντόπιους και ξένους, έγιναν πνεύμονες ζωής και χώροι ζωντανόι μια κι' εκεί οργιάζει η βλάστηση και η ζωή.

Σαν πρώτος χειμάρρος που θα πρέπει να εκτελεστούν δασοτεχνικά έργα νομίζουμε ότι είναι η «σκάλα». Τα έργα θα πρέπει να αρχίσουν από τη «Ζιάγκλα» και να φθάσουν με-

χρι τα συγγενά από τη μια πλευρά και μέχρι τη «Καριατμάνη» από την άλλη.

Τα δασοτεχνικά αυτά έργα που θα μελετηθούν και θα εκτελεστούν από τη Δ/νση Δασών Άρτας πέρα από την μελλοντική τους ωφέλεια και προσφορά στο χώρο και το τοπίο θα δημιουργήσουν και απασχόληση για αρκετά χρόνια στους επιθυμούντες να εργαστούν.

Πέρα δε απ' αυτό θα γίνει η αρχή για την εκτέλεση παρόμοιων έργων και ό που αλλού προσφέρεται ο χώρος.

Παράλληλα προς την εκτέλεση των δασοτεχνικών έργων στο χειμάρρο της «Σκάλας» θα αρχίσει και η αναδάσωση των πρανών αυτού που είναι σήμερα τόσο διαβρωμένα.

Εφόσον και οι αρμόδιοι φορείς συμφωνούν και οι έχοντες λόγο το επιθυμούν μπορεί να γίνει αναδάσωση σ' όλη την έκταση που αναπτύσσεται από τα «Διανάτικα» - Ράχη Κάμπου έως

Συνέχεια στην 3η σελίδα

Ευχές

Το Διοικητικό Συμβούλιο της αδελφότητας
εύχεται ολόθερμα
σ' όλα τα μέλη, σ' όλους τους συγχωριανούς και φίλους της, **ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ** και ευτυχισμένος ο καινούργιος χρόνος με προσωπική και οικογενειακή υγεία, ευτυχία και πρόοδο, μέσα σ' ένα κόσμο ειρηνικό και γεμάτο από αγάπη.

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Επειδή λόγω της ιδιότητός μου επισκεπτόμουν συχνά το χωριό είμαι μάρτυρας μικρογεγονότων που διαδραματίστηκαν στο χωριό μας τα κυριότερα των οποίων θα αφηγηθώ παρακάτω και που μου είχαν προκαλέσει τέτοια εντύπωση ώστε να μην διαφεύγουν από την μνήμη μου και με υποχρεώνουν να εκφράσω αυτά για μίμηση των παραδειγμάτων αυτών από εμάς και τους νεώτερους μας.

Ενθυμούμαι ότι όταν τα αυτοκίνητα περνούσαν από Άρτα ή Γιάννενα για εξυπηρέτηση των Πραμάντων και αργότερα Μελισσουργούς, έξω από το χωριό μας στη θέση κριθάρι όπου τα υπολείμματα του τριβείου, γιατί οι Γιαννιώτες είχαν φτιάξει το δρόμο πολύ καλά από τα συγγενά, περατωμένο κομμάτι πριν ακόμα η συγκοινωνία ξεφύγει από Άγναντα γιατί και εκεί για ευνοούσες λόγους έμενε αρκετά χρόνια. Και εκεί στην Άγναντα κυκλοφορούσαν λεωφορεία που εξυπηρετούσε το χωριό μας και Πράμαντα. Κυκλοφορούσαν ακόμη ζώα και το ζαλικωμα (φορτωμα των γυναικών κατά το πλείστον) και τοούτο ήταν άλλο μάρτυριο. Οι δικό μας χωριανοί ταλαιπωρούνταν και ήταν υποχρεωμένοι να βγαίνουν με τα πόδια και τις περισσότερες φορές με άθλιες καιρικές συνθήκες στην παραπάνω θέση κουρεμένο να κάθονται όρθιοι με την ελπίδα ότι τα διερχόμενα από Πράμαντα αυτοκίνητα θα τους δεχόταν να τους μεταφέρει είτε στην Άρτα είτε στα Γιάννενα.

Έχω παραρευθεί δυστυχώς πολλές φορές και είμαι μάρτυρας του μαρτυρίου που περνούσε ο κοσμάκης, γιατί τα αυτοκίνητα τις περισσότερες φορές ήταν υπερφορτωμένα με αποτέλεσμα να επιστρέφουν πάλι στο χωριό άπρακτοι για να συνεχίσουν την επόμενη το ίδιο μάρτυριο.

Η αγανάκτηση ήταν τέτοια των κατοίκων που σου λέγανε να έχουν το ανάθεμα εκείνοι που άφησαν έξω το χωριό μας από τη συγκοινωνία. Αποφασίστηκε χωρίς καμιά πίστωση μόνο με τη διάθεση της Νομαρχίας ενός προωθητήρα να χαραχθεί ο δρόμος από μέσα από το χωριό και δεν θέλει κα

νείς αποζημίωση, αυτή βέβαια ήταν η πρώτη προφορική δήλωση, άλλωστε η χάραξη θα ακολουθούσε τον δρόμο που υπήρχε με τοπικές βελτιώσεις της μηκοτομής και οριζοντιογραφίας. Για να μην γίνονται μάλιστα παρόπανα από τους θιγόμενους καθ' οδόν έγινε από την υπηρεσία από δύο τεχνικούς η χάραξη και πασσαλώθηκε ο δρόμος και μάλιστα είχε αρχίσει να γίνεται από Κριθάρι και έφθασε μέχρι του Γιάννη Μήτσου χωρίς να προσβληθεί από κανένα εμπόδιο. Όμως άλλοι και μάλιστα οι πρώτοι που θα θιγόνταν έκτισαν οικοδομήματα κατέρωθεν του δρόμου με αποτέλεσμα να καθιστά αδύνατη λόγω πλάτους την διέλευση του αυτοκινήτου. Συγχρόνως είχε διαναγεί και το άλλο μήλιμα μέχρι συναντήσεως του δρόμου συγγενών στην Ανεμότρυπα. Τις οίδε πόσα χρόνια θα περνούσαν από τότε να γίνει ο δρόμος όταν μάλιστα στερούνταν η Κοινότητα όχι μόνον από χρήματα για αποζημιώσεις αλλά και των αναγκαίων πιστώσεων εργασίας. Εάν την εποχή εκείνη ακριβώς ο μακαρίτης Κώστας Θεοχάρης και η Χρισταγγέλινα διέθεταν φιλοκερδώς και χωρίς καμμία αποζημίωση τα οικοπέδα τους και τις αυλές τους να γίνει ο δρόμος καίτοι στη θέση αυτή δεν θα υπήρχε ποτέ δρόμος, και εξακολουθεί να διέρχεται και σήμερα. Βέβαια και σε όσους άλλους δεν έφεραν αντιρρήσεις κατά την διάδρομη διαπλάτωση ο δρόμος αζίδει έπαινος αλλά το παρόδειγμα των δύο πιο πάνω συγχωριανών μας δεν πρέπει να ξεχαστεί από κανένα καλόπιστο συγχωριανό μας, γιατί εδώ δεν έγινε διαπλάτωση η παραλλαγή σε ίδιο οικόπεδο αλλά παραχώρηση αυλών και οικοπέδων, περισσότερων χρήσιμων από τις σποραδικές εκσκαφές που θα γίνονταν ή γίνοναν στις άλλες ιδιοκτησίες του χωριού μας.

Με το χρόνο ο δρόμος βελτιώθηκε και οπωσδήποτε για κατοικήσιμη περιοχή πρέπει να θεωρείται ανεκτός σε κυκλοφορία. Με τη χειρωνακία αυτή εκτελέστηκε κανονικά η συγκοινωνία και σήμερα έχουν παραμεριστεί και ξεχαστηκαν

οι αναθεματισμοί των γυναικών κατά την διαδρομή Συνεβαλλον τόσο στην αποτροπή του μαρτυρίου που υφίσταντο οι συγχωριανοί μας για να ταξιδεύσουν, όσο και στην εξυπηρέτηση του προγράμματος σεισμοπαθών οι οποίοι έχοντας με λιγότερα έξοδα τα σπίτια τους αλλά και επιτάχυναν το ρυθμό εκτελέσεως του προγράμματος. Αν δεν έχω ξεφύγει από το θέμα και δεν ξεφυγω ακόμα περισσότερο θα ήθελα να περιγράψω ακόμη μια άλλη αξιόλογη πράξη ενός συγχωριανού μας και μάλιστα δυνατόν να έχω παρεξηγηθεί όταν πρόκειται να ανακηρυχθεί μετά ξύ των ευεργετών της Κοινότητάς μας. Είναι ο μακαρίτης Κώστας Χρ. Μπρασούλης ο οποίος διέθεσε το οικόπεδό του, το οποίο κατείχε την πιο επίκαιρη θέση στο χωριό και έγινε κοινοτικό κατάστημα και το ιατρείο έργα που κοσμούν την Κοινότητα. Βέβαια η Κοινότητα του παραχώρισε τη σκεπή που χρησιμοποιεί για πλατεία και 4 νομίζω κολόνες και έφτιαξε το μαγαζί του. Ή μουν μάρτυρας του διαλόγου και κατά την γνώμη μου τέτοια θέση για τα κοινωφελή παραπάνω δεν θα βρισκάμε με τέτοιους ευμενείς όρους.

Για μένα και η πράξη αυτή δεν ξεχνιέται όπως και η παραπάνω των δύο άλλων συγχωριανών μας. Δυστυχώς να έγιναν και πιο σοβαρότερες πράξεις από άλλους συγχωριανούς μας τις οποίες εγώ δεν γνωρίζω. Όσο για το άλλο θέμα του χωριού μας γιατί και αυτό είναι επίκαιρο και καλώς θίχτηκε, της υδρεύσεως, είναι κρίμα να στερούνται του αγαθού αυτού οι ιδέες οι οικογένειες που στερούνταν όλα τα χρόνια και προ της κατασκευής του υδραγωγείου γιατί αυτοί βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από τις φυσικές πηγές του χωριού μας. Ας γίνει κάποια οικονομία από εκείνους που θέλουν να κάνουν ποτιστικά τα οικόπεδά τους τους κρίσιμους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο, μέχρις ότου βρεθεί πηγή τέτοια που να καλύπτει και τις ανάγκες αυτής της περιόδου. Αν μάλιστα γίνεται κατάχρηση νομίζω ότι αυτό εξακριβώνεται από την κατανάλωση που γίνεται και

φαίνεται στους υδρομετρητές. Δεν γνωρίζω ποιες πηγές εννοεί ο αρθρογράφος που καταπιάστηκε και απέτυξε πολύ καλά το θέμα της υδρεύσεως. Εγώ προτείνω τη θέση «Σκάλας» πιο πάνω από το δρόμο και πιο πάνω από το Νεκροταφείο και αν είναι δυνατόν μέχρι τα όρια μας να ανα

Εμβόλια καρποφόρων δένδρων

Το Διοικητικό Συμβούλιο της αδελφότητας ευχαρίστωσ ανακοινώνει στους χωριανούς ότι έχει εξασφαλίσει αρκετά εμβόλια καρποφόρων δένδρων κυρίως κερσσίας, Δαμασκηνιάς, μηλιάς και ροδακινιάς βελτίων ποικιλιών. Τα προϊόντα των ποικιλιών αυτών είναι αρίστης ποιότητας ή δε παραγωγή των δένδρων μεγάλη. Όσοι λοιπόν από

τους χωριανούς ενδιαφέρονται να προμηθευτούν από τα παραπάνω εμβόλια ως χωριανούς ή δε παραγωγή των δένδρων μεγάλη. Όσοι λοιπόν από

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ: Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό ο Κώστας Γεωργίου Καλύβας (του Γιώργου Μήτρου Νάσιου). Ο ξαφνικός θάνατος του νέου παληκαριού γέμισε με θλίψη και πόνο τη μάννα του και τα αδέρφια

Λάμπρος Γεωρ. Λάμπρος

Στις 4)1985 κηδεύτηκε στην Άρτα ο Λάμπρος Γεωργ. Λάμπρου που πέθανε ύστερα από πολύμηνη ασθένεια.

Το Δ.Σ. της αδελφότητας άμα πληροφορήθηκε το θάνατό του πήρε έκτακτη απόφαση να καταθέσει στη σορό του ένα στεφάνι και όσα από τα μέλη του ήταν στην Άρτα να παραστούν στην κηδεία του.

Ο Λάμπρος Λάμπρου ήταν εκλεκτό μέλος της αδελφότητας και την διετία 1982-1985 διετέλεσε πρόεδρος του Δ.Σ. αυτής. Επί της προεδρίας του άρχισε να εκδίδεται και η εφημερίδα «ΚΟΥΣΟΒΙΣΤΑ» την οποία σε κάποια γενική Συ

ζητηθεί το νερό που κατεβαίνει και το συναντάμε κάτω από την γέφυρα (πεζογέφυρα), γιατί είναι άφθονο από ότι ενθυμούμαι ανεβαίνοντας μέσα στη κοίτη του ρέματος αυτού γιατί έχω την γνώμη ότι η πηγή του είναι πιο ψηλά και ακολουθεί την κοίτη του ρέματος, το βάθος του μέχρι τα όρια μας να ανα

τους χωριανούς ενδιαφέρονται να προμηθευτούν από τα παραπάνω εμβόλια ως χωριανούς ή δε παραγωγή των δένδρων μεγάλη. Όσοι λοιπόν από

Το Δ.Σ. θα μεριμνήσει στη κατάλληλη για το χωριό μας εποχή του εμβολιασμού και στείλλει τα ζητούμενα εμβόλια στους επιθυμούντες.

του και όλους όσους τον γνώριζαν.

Η αδελφότητα συγκλονισμένη από τον απεπαισχυμένο θάνατο του Κώστα ευχαίρει στη μάννα του και τη αδελφία του όπως ο Θεός απαλήνει το πόνο τους.

νέλευση την αποκάλεσε πολύ εύστοχα ψυχή της αδελφότητας. Ως άνθρωπος υπήρξε ακαίρεος, τίμιος, ηθικός, ήρεμος, σοβαρός, εργατικός και πανταίσιος οικογενειάρχης. Με τα χαρίσματά του αυτή έχαιρε μεγάλης εκτίμησης ως στην κοινωνία της Άρτας μέσα στην οποία πέρασε όλα τα χρόνια της ζωής του.

Η αδελφότητα για την ενεργό συμμετοχή του και την θετική συμπαράστασή του του οφείλει πολλά. Ευχαίρει δε στη γυναίκα του και στα παιδιά του όπως με τη βοήθεια του Θεού υπομείνουν τον πράγματι βαρύ τους πόνο και πένθος.

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Συνέχεια από τη 2η σελίδα

οποιού είναι ασφαλής δεν είναι γνωστό όμως το βαθύτερο μέρος πρέπει να είναι εκεί που κατευθύνεται η Σάρρα που και το νερό του ρέματος το Χειμώνα και από ότι φαίνεται από την λεκάνη απορροής η πιθανή κατεύθυνση του φυσικού εδάφους (λεκάνια και ψαμμικά πετρώματα) κατευθύνονται προς τη θέση αυτή. Ασφαλώς για να γίνει έρευνα η οποία ενδέχεται και να αποτύχει θα χρειαστεί δαπάνη για μηχανήματα ανασκαφής γιατί το καλό είναι να εξευρεθεί τρόπος για το σκοπό αυτό και προληφθεί παντός άλλου έργου.

Αν πετύχει αυτή η έρευνα η γνώμη μου είναι ότι όλο το χωριό όχι μόνον θα υδρεύεται επαρκέστατα αλλά και αρδεύεται κατά τους κρίσιμους ως άνω μήνες για την διατήρηση κηπευτικών και πρασίνου. Είναι άλλο θέμα μετά η υδρομείτρηση και μεταφορά. Πάντως νομίζω πως αν νεβαίνοντας εξασφαλίζουμε και το ανάλογο υψόμετρο που απαιτεί το έργο να φθάσει στον προορισμό του ως τη θέση της υδατοδεξαμενής. Την πρόταση αυτή μεταφοράς και ανυπόστασης της πηγής πιο πάνω από το δρόμο και σε υψόμετρο μεγαλύτερο από την επιφάνεια του Νέου Νεκροταφείου κατέστη αμετάθετη, σε πολλούς συγχωριανούς μου και ειδικότερα στον Γιάννη Γάκη όταν δεν είχα σκεφθεί ούτε είχε τεθεί θέμα λειψυδρίας στο χωριό με μοναδικό λόγο να μην αχρηστευθεί η πηγή της Σκάλας, γιατί νόμιζα πως εκτός από τη δυνατότητα την πηγή αυτή όταν πάνω από αυτή βλέπει ο διψασμένος νεκροταφείο, αυτός ήταν ο λόγος που έχω εκφράσει τις αντιρρήσεις μου για τη θέση του νεκροταφείου, γεγονός που εμπιστευθήκα πρώτον όταν έγινε συζήτηση για το νεκροταφείο στο χώρο του Εργατικού Κέντρου. Την ίδια γνώμη είχα εκφράσει και σε πολλούς άλλους συγχωριανούς μου

και ιδιαίτερα στο Μήτσο Τόλη και Γιάννη Γάκη. Η γνώμη μου αυτή είχε εκληφθεί ως αντιδραστική και ενδεχόμενο ότι μου έθιγαν ατομικά συμφέροντα. Και τοι δεν πήρα παρασκήνια ή ενθέςως ενεργό θέση για την ματαιώσή του.

Εξηγούμεθα αποκλειστικά από λόγους καθήκοντος, όπως παραπάνω διατύπωσα είμαι υποχρεωμένος να εκφράσω την γνώμη μου έστω και αν αυτή θεωρηθεί παράλογος ή εσφαλμένη πάντως με ικανοποιεί το γεγονός ότι δεν θα αναθεματίζουν οι επερχόμενες γενεές για κάτι που νιώσαμε και δεν το προτείναμε. Από το έργο που προτείνω να μεταφέρουμε το νερό της Σκάλας, αν το συναντήσουμε πιο πάνω, ασφαλώς αν όχι στερήσει θα μειώσει τη σημερινή παροχή για άρδευση των αγρών μας μεταξύ των οποίων είμαι και εγώ ενδία φερόμενος αλλά και να το στερηθούμε τελείως έχω τη γνώμη ότι δεν θα κάνει κανένα λόγο γιατί και οι υπόλοιπες πηγές που υπηρετούν την παραπάνω άρδευση είναι αρκετές αρκεί να γίνει συστηματική υδρομέτρεση.

Δασοτεχνικά έργα και αναδασώσεις

Συνέχεια από τη 1η σελίδα τις παριφές του Κάμπου. Χωρίς δυσκολία μπορεί κανείς να φανταστεί το θέμα που θα απολαμβάνουν οι επερχόμενοι από την πλατεία του χωριού κοιτάζοντας προς το «παλιόριγο».

Βέβαια μια πιο τομμηρη σκέψη είναι να ζητηθεί η κοινοτήτα τη σύνταξη μελέτης για αναδάσωση του «Κοριμμένου». Αυτή η βραχώδης έκταση που παρουσιάζεται σαν νεκρή φύση και προκαλεί κατάθλιψη όλες τις εποχές του χρόνου μπορεί με βάσει τις σύγχρονες μεθόδους της Δασοπονικής Επιστήμης να μετατραπεί σε μια όαση πρασίνου

ΓΙΩ - ΚΑΛ

ΤΟ ΤΣΙΠΟΥΡΟ

Στήθηκαν και φέτος τα καζάνια για το τσίπουρο απ' αυτούς που έχουν τη σχετική άδεια. Μια εργασία γραφική μεν στο σύνολό της αλλά και έντονα κοπιαστική.

Κοπιαστική δε μέχρι εξαγνίσεως γίνονταν η εργασία αυτή παλαιότερα για όσους προσπαθούσαν να βγάλουν το τσίπουρο χωρίς τη σχετική κατά νόμο άδεια, κι αυτοί για κείνα τα χρόνια τουλάχιστον ήταν οι περισσότεροι.

Με στόχο να αποφύγουν το μάτι της εξουσίας και τη πρόκληση των αρχών ήταν υποχρεωμένοι να εκτελέσουν όλη αυτή τη πολύωρη εργασία νύχτα και κάπως μακριά μέσα στα ρέματα αφού βασική προϋπόθεση για το στήσιμο του καζανιού είναι η ύπαρξη νερού τρεχούμενου και άφθονου.

Σε περιπτώσεις μάλιστα που η εξουσία υποπτευόταν κάτι η προτίθονταν να κάνει εφόδους για να πιάσει τα λαθραία καζάνια η εργασία αυτή γίνονταν τις βροχερές νύχτες, οπότε η κόπωση γίνονταν εξουθενωτική και οι όλες συνθήκες σκληρές.

Παρά ταύτα όλοι το αποφάσισαν.

Ο ιδιοκτήτης του καζανιού εντόπιζε το μέρος που θα έστηνε το καζάνι. Ο συνοικισμός ο δικός μας εξυπηρετούνταν από το καζάνι των Μπιτχαβαίων που στήνονταν στο ρέμα της βρύσης και περίπου κάτω από το σπίτι του Κώστου Μήτσου και συγκεκριμένα από κάτω από το χωράφι του Μήτσου Θεόκτου. Εκεί λοιπόν ετοίμαζαν το αυλάκι για τη μεταφορά του νερού. Μετά άρχιζε η μεταφορά των ξύλων για τη φωτιά. Κάθε οικογένεια που θα έβγαζε τσίπουρο κουβάλαγε ξύλα ανάλογα με τη ποσότητα της πρώτης ύλης που είχε την οποία μετρούσαν με τα καζάνια. Στη συνέχεια ο ιδιοκτήτης του καζανιού από ενωρίς το απόγευμα πήγαινε για την εγκατάσταση της συσκευής. Δύο μεγάλες πέτρες ύψους 40 εκατοστά περίπου επίπεδες και καλά οριζοντιωμένες για την τοποθέτηση του καζανιού. Τοποθετούνταν σε απόσταση 50—60 εκατοστών η μια από την άλλη και ανάλογα βέβαια με το μέγεθός του. Η απόσταση αυτή ήταν αναγκαία για την φω-

τιά η οποία κατά κανόνα έπρεπε να θερμαίνει όλη την κάτω επιφάνεια του καζανιού. Δίπλα από το καζάνι τοποθετούνταν η «κουρίτα» για το νερό. Οι διαστάσεις τους και κυρίως το μήκος τους ήταν ανάλογο με το μήκος του σωλήνα του καπακιού του «Λουλά» δηλαδή. Το καπάκι του καζανιού ήταν μεγάλο σχετικώς σχήματος θολοτού και από τη κορυφή σχεδόν του θόλου ξεκινούσε ευθεία σωλήνας με κλίση από πάνω προς τα κάτω και πλάγια και με διάμετρο ελαττωμένη από τη βάση προς το τέρμα του. Δηλαδή από το καπάκι που ξεκινούσε, η διάμετρος ήταν 5-7 εκατοστά και κατέληγε στο τέρμα σε διάμετρο 1-2 εκατοστά. Αυτός ο σωλήνας λοιπόν ήταν όλος μέσα στη «κουρίτα».

Το νερό από το αυλάκι έπεφτε στη «Κουρίτα» κάτω λυπτε το σωλήνα με στόχο να τον ψύχει συνεχώς και από σχετικό εκχειλιστή έφευγε. Το σπουδαίο είναι ότι η «Κουρίτα» συνήθως έχανε νερό από πολλά σημεία και εκεί γίνονταν οι γώννας να βουλώνουν τους αρμούς με «γλίνα» δηλαδή με άρνιλο.

Μετά την εγκατάσταση της συσκευής, που ενώ στη ουσία ήταν ένας αποστακτήρας πρωτόγονης λειτουργίας άρχισε η μεταφορά της πρώτης ύλης από τα σπίτια στο χώρο που ήταν η συσκευή. Η μεταφορά γινόταν με τενεκέδια, με καζάνια μικρά, με σκαφίδες που φορτώνονταν συνήθως οι γυναίκες γιατί ζώο δεν ήταν δυνατόν να πάει μέσα στα ρέματα. Μόλις λοιπόν νύχτωνε για τα καλά

ΓΙΩ - ΚΑΛ

ΚΟΥΣΟΒΙΣΤΑ

Διμηνιαία έκδοση της Αδελφότητας Κτισσαδιωτών Άρτας

«Η ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ»

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Αδελφότητα Κτισσαδιωτών Άρτας

Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο ΓΕΩΡΓ. ΧΡ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Διαχειριστής οικονομικού: ΚΩΝ. Η. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Ετήσια εσωτερικού δρχ. 250 Εξωτερικού δρχ. 1000 Κοινοτήτων δρχ. 500

Γραφεία: ΜΑΝΕΓΑ 1 ΑΡΤΑ

Οι γνώμες των συνεργατών δεν εκφράζουν απαραίτητα και τις απόψεις του Δ.Σ.

Περασμένα Χριστούγεννα στο Χωριό

Συνέχεια α.κ. 11 η σελίδα
ρούμε.

Τα καλωσορίσματα και τα κεράσματα άρχιζαν με τσιπούρο για τους μεγάλους με βασικό μεζέ τα καρύδια και ο «μπασμάς» τα παιδιά αρκούσαν στις καραμέλλες που τους μοίραζαν οι ταξιδιώτες και στα μπισκότα τα οποία όμως δεν κυκλοφορούσαν τόσο εύκολα.

Άλλου είδους μεζέδες αυτές τις μέρες δεν σερβίρονταν γιατί μικροί και μεγάλοι νήστευαν. Και τη νηστεία του σαρανταημέρου την τηρούσαν κατά κανόνα όλοι τους χωρίς εξαιρέσεις. Δεν νήστευε κανείς μόνο σε περίπτωση ασθένειας πράγμα που όλοι το απεύχοντο.

Παραμονή πλέον των Χριστουγέννων, ένα νέο σκηνικό ξεδιπλώνονταν σ' όλη την έκταση του χωριού. Αρχίζει το σφάξιμο των μαναριών. Κάθε οικογένεια ανάλογα με τα μέλη που είχε κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και μέχρι αυτή τη μέρα έθρεφε ένα ή δύο «μανάρια» κυρίως κριαρία. Η γυναίκα του σπιτιού, η νοικοκυρά δηλαδή, παράλληλα με όλα τα άλλα καθήκοντά της είχε και την ευθύνη να «μαναρίσει» και το αρνί. Αν όμως κάπου σε κάποια οικογένεια δεν υπήρχε για ειδικούς λόγους «μανάρι» θα υπήρχε μια γίδα στέρφα για σφάξιμο. Για τους λίγους που δεν σφάζαν τίποτε φρόντιζε ο Γιωρ - Δήμος.

Πάρα πολύ λίγες οικογένειες θρέφαν γουρούνια που τα σφάζαν για τα Χριστούγεννα και όμως αυτά τα λίγα γουρούνια τα μετρημένα στα δάκτυλα του ενός χεριού όταν έρχονταν η μέρα για το σφάξιμο αναστάτωναν το χωριό απ' τα ουρλιάσματα.

Μπροστά λοιπόν από το κάθε σπίτι στην άκρη της αυλής γίνονταν η σφαγή του «μαναριού» και κρέμονταν στην συνέχεια σ' ένα δέντρο κυρίως στη σκαμνιά για γδάριμο. Δίπλα εκεί κοντά αραδιασμένα τα ψιά τεντζερέδες καπάκια με γάλα για να μπουν τα εντόσθια, το κεφάλι κλπ. Ο μικρότερος της οικογένειας δίπλα στον πατέρα που εκείνη την ώρα εκτελούσε καθήκοντα χασάπη περιμένε σουζα. Περιμένε μόλις ο χασάπης βγάλει την «πάνα» να του την απλώσει στις πλάτες για το γουρλί δικό. Αφού τελείωνε η δουλειά και το σφάγειο ήταν

έτοιμο ζυγίζονταν με το στατέρι. Από το βάρος του σφάγειου θα διαπιστώνονταν και η φροντίδα που έδειξε η νοικοκυρά κατά τη εκτροφή του μαναριού. Όλοι περίμεναν με ανοιχτό το στόμα ν' ακούσουν το αποτέλεσμα, δώδεκα οκάδες χωρίς κεφάλι και χωρίς εντόσθια βέβαια. Ε, αυτό ήταν επιτυχία. Υπήρχε κι ένας μικροανταγωνισμός για το πιο «μανάρι» στο μαχαλά θα ζυγίσει περισσότερο αφού πάντα μετά το ζύγισμα το βάρος το φώναζαν ο ένας χασάπης στον άλλο και πάει λέγοντας.

Με την έναρξη της σφαγής έμπαινε και η τέντζερη στη φωτιά να ετοιμαστεί ζεματιστό νερό για το καθάρισμα του πατσά, των ποδαριών και του κεφαλιού. Ο τεμαχισμός του κρέατος θα γίνονταν αργά το βράδυ ή την επομένη πρωί.

Η παραπάνω σφαγή άρχιζε από το πρωί κατά τις 11 και ως το απόγευμα νωρίς κάποιος καθυστερημένος έσφαζε.

Η νοικοκυρά από τα χαράματα είχε αναπιάσει το προζύμι για το Χριστόψωμο και τις λειτουργίες. Το χριστόψωμο ήθελε αρκετό χρόνο για να ετοιμαστεί γιατί έπρεπε όλη η άνω επιφάνεια να στολιστεί με στολίδια από το ζυμάρι. Βασικά στη μέση τοποθετούνταν ένας σταυρός σ' όλη την επιφάνεια και σε κάθε τέταρτο έμπαιναν γαρούφαλλα λουλουδάκια κλπ στολίδια που γίνονταν με το ψαλίδι και με το ζυμάρι.

Τα παιδιά παρουσίαζαν κι αυτά τις δικές τους επιθυμίες. Τα πιο πολλά βέβαια στέναν «τσόπνες» παγι-

δες για πουλιά. Η πλειονότητα ευχαριστούνταν όταν έπιανε κανένα «καλογιάννο» κανα σπουργίτι ή κανα «τσωνο» οι λίγοι οι σπεσιαλίστες έπιαναν και κανένα κοτσίφι. Επειδή όμως όπως είπαμε παραπάνω νήστευαν καθ' όλη τη διάρκεια της σαρακοστής τα κυνήγια τα διατηρούσαν μέσα στο αλάτι. Τη παραμονή λοιπόν γίνονταν ο απολογισμός: 70 πουλιά ο σπεσιαλίστας 50 ο άλλος τα οποία έβγαζαν από το αλάτι τα πλέναν με ζεστό νερό και τα ετοίμαζαν γενικώς για να μαγειρευτούν κι' αυτά συνήθως με ρύζι ή με τραχανά.

Ήδη ο πατσιάς και τα ποδαρία ήταν έτοιμα ζεματισμένα και καθαρισμένα. Μόλις σουρούπωνε και η οικογένεια μαζεύονταν γύρω από το τζάκι, ο πατσάς έμπαινε στη φωτιά κι έβραζε όλη τη νύχτα ώστε πρωί - πρωί να είναι έτοιμος.

Η χριστουγεννιάτικη λειτουργία άρχιζε τα χαράματα πολύ νωρίς. Όλοι επί ποδός για την εκκλησία όπου κατά γενικό κανόνα θα κοινωνούσαν μικροί και μεγάλοι. Με το τέλος της Θείας λειτουργίας τις χειραψίες κι ευχές σκόρπαγαν άπαντες και γρήγορα για τα σπίτια, όπου η νοικοκυρά ετοίμαζε τον πατσά για το χριστουγεννιάτικο κολατσιό. Βασική συνταγή για τον πατσά ήταν σε σούπα κομμένος σε μικρά κομμάτια, καθαρισμένα τα πόδια και το κεφάλι προστίθονταν καρύδια στουμισμένα με ξύδι.

Την πρώτη ημέρα των Χριστουγέννων δεν γίνονταν επισκέψεις στους εορτάζοντες, αυτές πραγματοποιούνταν την άλλη ημέρα.

Συνδρομές

Λάβαμε τις παρακάτω συνδρομές για την εφημερίδα μας.

Νικόλαος Κ. Μήτσος Αυστραλία	δρχ. 1000
Αθανάσιος Γ. Λένης Πράμαντα	500
Ανδρέας Σπ. Παπαθεοδώρου Λούρος	250
Ευστάθιος γ. Λένης Κοζάνη	500
Χρήστος Γεωργ. Καλύβας Αθήνα	500
Νικόλαος Δ. Παπαθεοδώρου Αργοστόλι	250
Ελευθέριος Β. Μπιτχαβάς Ηγουμενίτσα	500
Κων/νος Δ. Καλύβας Ιωάννινα	500
Δημοσθένης Δ. Παπαδημητρίου Κτιστάδες	300
Κων/νος Χρ. Βήχας Αθήνα	300
Νικόλαος Κων. Λένης Ιερέας Κτιστάδες	250
Νικόλαος Κων. Παπαθεοδώρου Αθήνα	500
Βασίλειος Αριστ. Καλύβας Άρτα	250
Δημήτριος Βασ. Παπαθανασίου Άρτα	500
Φίλιππος Τράμπας Άρτα	250

Επίσης ο συγχωριανός μας Ανδρέας Σπ. Παπαθεοδώρου προσέφερε στο ταμείο της αδελφότητας δρχ 500.

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Του ΓΙΩΡ. ΧΤΙΣΤΑΔΙΩΤΗ

Πολλά ήταν τα έθιμα πολλά και τα ευτράπελα στο κυνήγι. Τα γεγονότα πολλές φορές ήταν τόσο παράξενα που καταντούσαν απίστευτα. Έτσι έμεινε και η φράση «Τσουσαριές των κυνηγών».

Τα εθίματα, όσα βέβαια μούρχονται στο νου είναι:

Σαν ξεκίναγαν το πρωί για το κυνήγι φρόντιζαν για το «γούρι» για το καλό «μάτι». Έβραζαν το αρσενικό παιδί της οικογένειας και «δρασκελάγε» την κάνη του τουφεκιού πριν διαβεί το κατώφλι της πόρτας ο κυνηγός. Άλλοι για να μην μαγαρίσουν το βράδυ το ντουφέκι τα σατανικά το απίθωναν γεμάτο κάτω από το εικόνισμα του σπιτιού.

Πριν αρχίσει το κυνήγι ο κάθε κυνηγός έπρεπε πρώτα να καπνίσει το ντουφέκι για να φύγουν τα σατανικά Έριχνε δηλαδή την πρώτη ντουφεκιά (γέμισμα μόνο με μπαρούτι) στον αέρα.

Μόλις χτύπαγαν το λαγό και πριν τον ειδεί άλλο μάτι τον κατούραγαν. Ποτέ δεν ζυγίζαν το λαγό γιατί το θεωρούσαν μεγάλη γρουσουζιά.

Σαν ξεκίναγαν το πρωί και τα λαγόσκυλα έτρωγαν χορτάτα ήταν κακό σημάδι και έλεγαν πως τα λαγόσκυλα «φεγγαριάστηκαν». Σαν κυλιόταν το λαγόσκυλο στο χορτάρι ήταν καλό σημάδι. Σαν ήθελαν να ευχηθούν κυνηγό που γύριζε με κυνήγι του έλεγαν και στα «ετέρια του».

Την πρωτοχρονιά έβγαίναν πάντα για κυνήγι έστω και για «τσιόνια». Έπρεπε οπωσδήποτε κάτι να χτυπήσουν για να «ματώσουν» το όπλο ώστε να πηγαίνει καλά η κυνηγητική χρονιά. Από τα ευτράπελα και α

πό εκείνα τα απίστευτα που συνέβαιναν «μία φορά θα αραδιάσουμε μερικά ό πως μας τα ιστορίσαν από πρώτο χέρι βέβαια ή όπως τα ζήσαμε».

Ο μακαρίτης ο Βασίλης Θεϊόκος κυνηγούσε με παρέα στη Ραχ - κάτω. Τα σκυλιά τους τηλεύονταν να βγάλουν το λαγό. Όπως στέκονταν στο «κρέμασμα» προς τις ασβότρυπες θέλησε να βοηθήσει την κατάσταση και έρριξε μια πέτρα σε μια κέδρα που ήταν στο γκρεμό. Ρόκαξε ο λαγός και κατακρύλησε στο γκρεμό χτυπημένος από την πέτρα κατακούτελα. Από τότε ο μακαρίτης όπου έβλεπε κέδρουλα στα «κρεμάσματα» την τάραζε στις πέτρες.

Κάποτε ο μακαρίτης ο Κώτσο Πάνος από τους καλούς κυνηγούς του χωριού μας κυνηγούσε με παρέα στη «Ραχ - Κούτσουρο». Στην καλύβα του Γιώργου Τόλη χτύπησε ένα λαγό. Τον έβαλε στο σακίδιο και στα «παρασπόρια» του Χρίστου Μήτρου Καλύβα τα κεδράκια άφησε κάτω το σακίδιο και το όπλο για σωματική του ανάγκη. Ο λαγός συνήλθε, βγήκε από το σακίδιο έτρεξε και χάθηκε στο διάσελο. Ο μπάρεμπα Κώτσοις σηκώθηκε όπως ήταν με τα παντελόνια σε αχαμνή θέση και φώναζε τους άλλους. Έτρεξε κοντά η παρέα του και του είπε πως θα έπρεπε να είναι ευχαριστημένος που δεν του πήρε και το σακίδιο μαζί του ο λαγός.

Σί νε ζέγει

Διαδώστε
την «Κ»

Προσφορές

Για την αποπεράτωση της εκκλησίας στο καινούριο νεκροταφείο προσέφεραν:

Ιωάννης Δ. Παπαδημητρίου	δρχ. 1.000
Βασίλειος Κ. Δ. Μπράσσουλης	2.000
Παρασκευή Γ. Καλύβα	1.000
Νικόλαος Χ. Μπιτχαβάς	1.000
Κων/νία χα Αθαν. Γιαννάκη	1.000
Δημήτριος Λεων. Βήχας	5.000
Δημοσθένης Δ. Παπαθεοδώρου	3.000
Νικόλαος Δ. Παπαθεοδώρου	5.000
Γεώργιος Β. Γιαννάκης	5.000
Γεώργιος Δ. Θεοχάρης	5.000

Τα κουφώματα της υπόψη εκκλησίας αξίας 50.000 δρχ. έγιναν και πληρώθηκαν ανώνυμα.